

Od dosedanjih zborovanj nimamo nič, saj gledamo le na to, da končajo čimprej.

Odbor ni tu, da bi nam voz sam porival dalje, tudi mi mu priskočimo na pomoč.

Ob sklepu se je vnela živahna debata, v katero so posegli g. nadzornik, kolegi Gruntar, Peček, Bajc, Vendramin, koleginje Eppich, Živec itd.

Križala so se različna mnenja, a slednjič smo vendar prišli do nekakega zaključka.

Takoj se je na predlog g. nadzornika oglasilo več referentov in referentij za prihodnja zborovanja.

G. nadzornik nam je obljubil referirati o zemljepisju našega okraja, kolega Ravbar o sugestiji v ljudski šoli, gđ. Živec Fanika o specialno ženskem vprašanju itd.

Kot kraj za prihodnje zborovanje se določi Nabrežina, kjer bo 19. septembra t. l. prihodnje zborovanje.

Seveda je žel. referent zaslužen hvalo za svoj trud.

V zadoščenju mu je bilo lahko veliko zanimanje za delovanje, ki ga je vzbudilo njegovo poročilo. Dal Bog, da bi ne zaspali zopet spanje pravičnega ter bi ne životali zopet v nekaki duševni otroplosti.

Za „Zavezino“ zborovanje v Mariboru so se javili delegati prostovoljno.

Dopis goriškega učit. društva glede izleta o Binkoštih na Gregorčičev grob se je vzel v znanje. Gotovo se ga udeleži več oseb, da počasti s tem tudi spomin pokojnega Volariča.

Pridružujemo se mnenju Tržičanov glede ustanovitve slovenskih paralel na državni gimnaziji v Trstu, toda z dodatkom, da se obrnemo na poslance, naj izkušajo v proračunski debati doseči ustanovitev slovenskih paralel na vseh srednjih šolah dežele in ne le v Trstu.

Pregledovalci računov so našli račune blagajnikovega poročila v redu, no, saj se niso potili pri številu svetlih kronic, in mu dali absolutorij.

Ob sklepu se je volil nov odbor, ki je zdaj sestavljen tako-le:

Predsednik: A. Berginec, njegov namestnik: J. Ravbar, tajnica: Fani Živec, njen namestnik: F. Vendramin, blagajnik: A. Mervič, pevovodja: A. Hreščak, odbornik: Macarol Anton.

Pri kosilu smo preživeli še nekaj uric v veselju in zadovoljstvu, potem pa smo odšli vsak v svoj kotiček delovat za probujo našega teptanega rodu.

Tolminko učiteljsko društvo. Za ustanovnico „Učit. konvikta“ so nadalje vplačali: Gomišček Rafaela v Podbrdu 2 K, Ivančič Ivan v Kredu 1 K, Strel Ana v Breginju 1 K, Mahnič I. v Policah 2 K, Čičijoj Marica na Pečinah 5 K, Muznik Franc v Nemškem rutu 2 K in Matelič Ivan v Hudijužni 3 K.

Dosedaj vplačanih 159 K. Le še nekaj je tistih, ki se niso odzvali naši prošnji. Prosimo tedaj!

Odbor.

Slovenskemu učiteljstvu na Štajerskem!

Zmagala sta sicer Pišek in Korošec, a naj se klerikalci ne vesele preveč zmage, zakaj še ni vseh volitev konec. V ponedeljek, 17. t. m. volijo kmetijske občine. Tovariši agitujte za protiklerikalne narodne kandidate! Posnemajte klerikalce, zakaj le njih agilnost jim je dne 7. t. m. pripomogla do zmage. Tovariši, porabite nedeljo, 16. t. m., ter agitujte od volilca do volilca! Pozor na glasovnice! Pošljite 17. t. m. zaupnika na volišče, ki bo pazil na klerikalne mahinacije, ter vzpodbudite napredne agitatorje k podvojenemu delu, in klerikalna osabnost bo strta.

Tovariši, pomislite, kako nečuvno žalijo klerikalci naš stan, kako obrekujejo in lažejo ter hujskajo ljudstvo zoper nas, da bi obdržali narod še nadalje v svojih krempljih; a slovenski narod ne sme propasti; temveč se mora gospodarsko in prosvetno ojačiti. Torej pa proč z narodnimi grobokopi, proč s sovražniki napredka!

Tovariši ob 12. uri Vam kličemo: Posezite v boj, in sicer s podvojeno, potrojeno dosedanjim agilnostjo, da zmaga napredna sveta pravična stvar!

Srednješolski vestnik.

**** Zrelostni izpit na kranjskih srednjih šolah.** Pismene izkušnje so določene na vseh kranjskih državnih gimnazijah in na realki v Idriji na 2., 3., 4. in 5. junija. Ustni izpiti se vrše na I. državni gimnaziji v Ljubljani od 5. do 14. junija, na II. državni gimn. 28. in 30. junija in 1., 2. in 3. junija, na drž. gimn. v Kranju 19. do 22. junija, v Novem mestu 15. do 17. junija in na realki v Idriji 24., 25. in 26. junija. Sklep šolskega leta je določen na I. drž. gimn. v Ljubljani na 3. junija, na vseh drugih šolah pa na 8. junija.

**** Smrt.** V Ljubljani je dne 11. t. m. nagloma umrl Konrad Stefan, kustos študijske knjižnice. — V Pulju se je ustrčil realni učitelj Viktor Kornfeind.

**** Politiški katehet.** Iz Maribora poročajo „Narod. Dnevniku“, da je naročil gimnazijski katehet g. J. Kavčič dijakom, naj molijo od pol sedme do sedme ure za srečen izid dež. volitev. Ne dvomimo nad velikim uspehom teh molitev, pravi imenovani list, vprašali bi pa vendar deželni šolski svet, od kdaj so na državnih gimnazijah uvedene take politiške pobožnosti?

**** Židovske gimnazije.** Ogrski naučni minister grof Appony je te dni izdal dovoljenje, da izrealitsko verska občina v Pešti otvori svojo konfesionalno gimnazijo. To bo prva javna židovska gimnazija v monarhiji. Svojo privatno konfesionalno gimnazijo pa imajo Židje že več časa v Og. Brodu na Moravskem; javne izkušnje polagajo gojenci na nemški gimnaziji v Og. Gradišču.

**** Počitniški tečaj za nadaljevalno izobraževanje srednješolskih profesorjev** se vrši od 1. do 11. septembra v Gradcu. Idejo je izprožil deželni šolski nadzornik dr. Rosenberg.

**** Informacijski odsek akad. fer. društva „Balkan“** nas obvešča: O. kr. dež. šolski svet za Primorsko razpisuje: Izprašani kandidati, ki žele nastopiti službo suplenta na srednjih šolah ali učiteljskih na Primorskem, se pozivljajo, naj vložijo svoje dokumentirane prošnje, da se jih vpiše v službeni imenik za šolsko leto 1909/10. v smislu minist. odredbe od 22. junija 1886, št. 12192 (minist. odredb. list št. 40) in od 30. maja 1907, št. 23113 (m. o. l. št. 34), pri c. kr. primorskem namestništvu do 30. junija t. l. — Prošnjam, v katerih naj se kategorija in pa učni jezik zavoda, na katerega želi kandidat biti zapisan, natanko označiti, je treba priložiti: Krstni ali rojstni list, izpričevalo o prestanem poizkusnem letu in izpričevalo o dosedanjih uporabi v učni službi. — V slučaju, da je po poizkusni praksi minolo več nego eno leto in da ni prošilec nameščen na nobenem javnem zavodu, mora zadostno dokazati svojo uporabo tekom tega časa. Izprašani supletenti, ki so sedaj nameščen na kaki srednji šoli in na drž. učiteljskih na Primorskem, se uradno vpišejo v službeni imenik. Izprašani supletenti in asistenti na enakih zavodih drugih kronovin, ki žele biti vpisani v službeni imenik, naj vložijo po zgoraj opisanem načinu opremljene prošnje do zgoraj navedenega termina po predpisani službeni poti. Na srednjih šolah po Primorskem je dosti slovenskih dijakov! naravno bi bilo če bi bilo na teh zavodih nastavljenih tudi temu številu dijakov odgovarjajoče število profesorjev. Dandanes pa vidimo, kako se šepirijo po naših srednjih šolah le ošabni Tirolci, Štajerci, nemški Čehi, sploh samo „nadležni“ gostje. Čas bi bil, da se slovenski proforski naraščaj enkrat zbudi in izprevidi to pomanjkljivost. V slovenske kraje slovenski uradniki! V Šole, kjer so dijaki Slovenci, spadajo profesorji Slovenci in ne Nemci! — Opozarjamo na zgoraj preveden oglas, objavljen v listu „Verordnungsblatt“, posebno mlajše slovenske filozofe. V Trstu jih čaka dobra služba in hvaležno delo na narodnem polju.

**** „Sie brauchen nicht chinesisch zu lernen, wenn Sie slovenisch kennen, kennen Sie schon chinesisch“**, tako je rekel v IV. b. razredu na goriški gimnaziji nemški profesor-razrednik Zimmermann. Ta nemški človek hoče, da bi slovenski učenci le nemško govorili. Ko mu je nekdo nekaj ugovarjal ter pripomnil nekaj o kitajščini, je izpustil German iz svojih ust gorenji za Slovence žaleči stavek. Na tak način žalijo slov. narod in ga hočejo smešiti pred srednješolskimi dijaki zagrizeni nemški profesorji. Zahtevamo od ravnatelja, da pouči nemškega nadrteža, naj se vede bolj civilizovano na gimnaziji v Gorici. Tako piše „Soča“.

**** 2500 K za družbo sv. Cirila in Metoda za Istro.** Družbino vodstvo je prejelo te dni pismo maturantov v Spletu, ki javljajo, da imajo že sedaj naloženih za družbo 2500 K. To vsoto so nabrali v teku štirih poslednjih let. Začeli so nabirati v tretjem razredu in nadaljevali svoje delo v nadaljnjih razredih.

Književnost in umetnost.

Zvonček objavlja v V. štev. to-le vsebino: 1. Jurij Kozina. Fr. Rojce. Pesem. — 2. Kaj nam je pripovedoval naš dedek. A. Pesek. Povest. — 3. Lisica ostane lisica. Ivo Trošt. Basen. — 4. Pozdravljen majnik mili! Podoba v barvotisku. — 5. Velika noč — veliki dan. Ivan Stukelj. Povest. — 6. Živali — vremenski proroki. K. S. Poučni spis. — 7. Dober tek! Podoba v barvotisku. — 8. Wallenstein. Ivo Trošt. Zgodovinska črtica s podobo. — 9. Na planini! Ivo Trošt. Povest s podobo. — 10. Pouk in zabava. Senčna podoba. — Lasje dečkov. — Gozdovi na Ruskem. — Moč. — Zakaj da nisem ptičica! Elvira. Uglasbena pesem. — Besedna naloga. Ljubomil Vidmajer. — Rešitev. — Kotiček gospoda Doropoljskega. — Priporočamo.

Napredak priobčuje v V. letošnjem zvezku jako laskavo oceno o knjigah „Slovenske Šolske Matic“. Ocenio je spisal naš vrli prijatelj Davorin Trstenjak.

Letno poročilo kranjske kmetijske družbe na Grmu za leto 1907/08. — To letno poročilo obsega: I. Šolsko poročilo, II.

Gospodarsko poročilo, III. Delovanje zavoda na zunaj. — Iz teh odstavkov je razviden napredek imenovane šole.

Prokleta!... Roman, spisal Emile Richebourg. Po E. Vacanovi prireditvi prosto poslovenil Janko Leban. 1909. Založil in prodaja Viljem Požgaj v Kranju. I. zvezek. Cena 50 vin. — To je naslov romanu, čigar I. zvezek leži pred nami. Tov. Janko Leban piše v „Predgovoru“ doslovno: „Pričujoči francoski roman Richebourgov je Vacano preložil na nemški jezik, a jaz sem ga za Slovence priredil l. 1885. v takrat izhajajočem „Ljubljanskem Listu“. Slovenskemu občinstvu, posebno ženskemu spolu, se je ta roman priljubil tako, da se je večkrat izražala želja, da bi se izdal v posebni knjigi. Ta želja se izpolnjuje šele letos, ko se mi je posrečilo najti založnika...“ Prvi zvezek — 96 strani obsežen — ima na čelu sliko, ko Jacques Mellier izganja od hiše in prekolne svojo nesrečno hčerko Lucilo, češ: „Proč s teboj! In vzemi na pot moje prokletstvo, jaz te proklinjam!...“ Založnik naznanja ob koncu knjige: „Prokleta“ izide v o s m i h zvezkih, in sicer je označeno nadaljevanje vsakega zvezka na zadnji strani. Ta zvezek romana „Prokleta“ se nadaljuje pod naslovom: „Volčji ubijalec prijet.“ — Vsi ti zvezki se dobivajo v vsaki knjigarni ali pa pri založniku V. Požgaju, knjigovezcu v Kranju. Senzacionalni roman, ki se opira na resnične dogodke, ki so se vršili l. 1850., dobi gotovo obilo odjemalcev, posebno med nežnim spolom.

Nestor hrvaških književnikov in pesnikov Ivan vitez Trnski. ki je zložil tudi obče znani pesmi „Oj Banovci“ in „Oj junaci“, je obhajal 1. majnika še čil in čvrst svoj 90. rojstni dan.

Jan Legove mladinske knjižnice I. zvezek „Dane“, je izšel in se je začel razpošiljati te dni. Cena 1 K, s poštnino 16 h več.

Spisi Mišjakovega Julca I. Zvezek: Sosedovi purki. — Dobri bratec. — V skobec ga ujemi! — Prepovedan sad. — Videl je angelca. — Lisica starega Boštjana. — Tomažek in Jerica. Z 11 slikami. V Ljubljani. Last in založba „Društva za zgradbo Učiteljskega konvikta“. Zopet lična knjižica za našo mladino. Človek se nehoti spomni, kako smo včasih morali vzeti v roko nemško knjigo, če smo hoteli videti okusno knjigo. Sedaj vendarle dobe tudi naši otroci kaj boljšega. Cena 1 K, s pošto 16 h več je zaradi 11 izvirnih slik in okusne vezave za naše razmere naravnost nizka. Želeti bi bilo le, da bi se naši mladini preiskrbele kaj kmalu tudi podučne knjige v tako priključni obliki, ne le povesti. — Tako piše „Belokranjec“.

Politiški pregled.

*** V poslanski zbornici** je stavljal poslanec Masaryk težko pričakovani nujni predlog glede „veležidajniškega“ procesa v Zagrebu. Pravi, da se bavi s tem procesom vse evropsko časopisje ter da ves civilizovani svet obsoja ta proces. Velevažni razlogi zahtevajo, da se bavi zbornica s politiško tendenco tega procesa. Obtožnica se glasi na veleizdajo ter trdi, da so se teritoriji obljubeni od Srbov, hoteli odtrgati od monarhije in da se je revolucija netila naravnost iz Srbije. Obtožnica naglašja, da so tudi slov. ozemlja Cislajtanijske v stiku z Belgradom in denuncirajo se celo člani avstrijske zbornice. Zato ima proces posebno politiško važnost. Aneksijskemu odseku naj se da nalog, da preišče dokaze, ki se navajajo za obstoj revolucionarne agitacije za odtrganje srbskih teritorijev od monarhije; uspeh preiskave naj se sporoči zbornici. — Nujni predlog zaradi odpuščenja rezervistov so vložili soc. demokratje. Tudi nemški nacionalci zahtevajo, naj se vsi rezervisti odpuste čimprej. Minister za dež. brambo Georgi je rekel, da se je moglo poslati na dopust vse rezerviste in znaten del nadomestnikov, ali dokler niso obmejne razmere popolnoma konsolidirane, se ni možno vrniti še do normalnega stanja v Bosni. Podpiranje družin rezervistov se vrši kolikor mogoče hitro. Sprejet je bil pri glasovanju predlog nemških nacionalcev z dodatkom socialnih demokratov.

*** Obravnava proti češkim narodnim socialistom.** Kakor poroča korespondenca „Centrum“, je preiskava proti pristajem češke narodno-socialne stranke zaradi protimilitaristične propagande zaključena tako, da se bo vršila obravnava že začetkom junija. Samo na Češkem je obdolženih okolo 500 oseb. Na Moravskem preiskava še traja.

*** Kongres za svetovni mir** se vrši letos od 29. velikega srpana do 5. kimaveca v Stokholmu.

*** Na Turškem.** Mladoturški častniki zahtevajo, da se ima postaviti Abdul Hamida pred posebno sodnijo ter obsoditi na smrt. S pomočjo pristavev in bogastva bi lahko napravil nemire v Aziji in Makedoniji. Bajc je tudi novi sultan tega mnenja, da treba spraviti Abdul Hamida s pota. — Vojno ministrstvo pripravlja mobilizacijo 40 bataljonov, da bodo vzdrževali mir in red v Mali Aziji. — Imetje Abdul Hamida znaša v celem 250 milijonov funtov ali 5 milijard 687 milijonov frankov!

*** Kronanje bolgarskega carja.** Kakor poročajo iz Sofije, se bo kralj Ferdinand še tekom letošnjega leta dal kronati za carja vseh Bolgarov. Pri kronanju bo baje zastopal

našega cesarja prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand, nemškega cesarja pa prestolonaslednik Viljem.

Vestnik.

Regulacija učiteljskih plač. Utegne se zgoditi, da sklens zbornica poslancev o priliki debate o finančnem načrtu, da odzame država deželam polovico stroškov za šolstvo, t. j. 50 % plač in pokojnin učiteljstva, kar bi stalo državo do 60.000.000 K na leto.

Kdor se hoče prepričati, kaj se vse da povedati v dobrih 100 vrstah, ta naj čita „Slovenca“ z dne 10. t. m., kjer vihti „Slovenska Zveza“ svoj bridki meč nad našimi glavami. Toliko duhovitosti je malokje na enem kupu. Da smo hinavci, to je bilo povedano že zadnjič, in pri pri tem ostane. Res je tudi, da smo že bolehnemu Primožiču — oprosti jim, Stefan, ker te vlačijo iz groba! — zagrenili življenje, samo tega še niso povedali, da smo ga tudi mi spravili v grob. Ampak če imajo do rajnih kaj pietete, naj jih puščajo v miru, ker bi bilo končno tudi naše obzirnosti konec! Morda nas razumejo! — Res je nadalje, da je Gangl voljen s socialnodemokratskimi glasovi, ki so — kakor pravi „Slovenec“ — „zavrgli vsako versko, dinastično in narodno čustvo“. Toda ko poudarja „Slovenec“, kakšni strašni ljudje so Ganglu pomagali do mandata, pozablja, da so pred 7 leti ravno tisti volili dekana Arkota! Mislili so udariti Gangla, pa so počili po dekanu! Tako je, ker pišejo brez glave! — In tako gre ta reč naprej. Vprašujejo tudi, zakaj Gangl ne odloži mandata! Tako bodo tudi v kratkem vpraševali, zakaj se ne odpove službi, da bi lepo stradal in poginil. In to bi bilo že nekaj! Naj mu vzamejo protektoriji „Slovenske Zveze“ mandat in kruh, pa bo vprašanje rešeno. O drugem „načelnem“ pogovoru se ne da govoriti. „Slovenec“ pravi, da pojdejo naprej „mi mladi, mi streli“. Prav je tako: le od nas, kar ni z nami! Zupančič sicer ni mislil takih strelecev; a sami se oficialno razglašajo za bojaželjne ljudi. Pričakovati nam je torej še hudih časov! Bog se nas usmili!

Deželni šolski svet kranjski je sedaj pomnožen še z dvema zastopnikoma deželnega odbora, in ta dva sta g. prof. E. Jarc in g. nadučitelj in poslanec Fr. Jaklič. Da bi bil odločil g. dr. Šušteršič svoj mandat v tem zastopstvu, ni resnično. Torej zastopajo deželni odbor sedaj gospodje dr. Šušteršič, dr. Lampe, Jarc in Jaklič. To je program! — O pomenu Jakličevem v dež. šol. svetu piše „Slovenec“ z dne 10. t. m.: „Tisti toliko zaničevani in od lastnih kolegov preganjani Jaklič sedi zdaj v deželnem šolskem svetu in marsikdo bo moral hočeš nočeš pritiskati kljuko tam, kjer se ni nikoli nadjal, marsikdo tistih, ki ga je včasih tudi „spoštoval“ po liberalnem receptu. Pa očitajo nam neznačajnost, nedoslednost!“ — Hm!

„Slovenec“ od zadnjega pondeljka piše: „Liberalna stranka vas je (učitelje) samostno ven vrgla, dasi ste se leta in leta trudili zanje, dala je prednost pred generalom Jelencem preprostem izvoščeku.“ V teh besedah — a samo v teh — se popolnoma strinjamo s „Slovencem“. Postopanje narodno-napredne stranke ni bilo v tem slučaju pametno, še manj politiško in se bo prejalislej maščevalo nad njo.

Ljubljanska trgovska gremiljalna šola, ki je združena z Mahrovo trgovsko šolo, se bo preselila prihodnje šolsko leto na I. mestno deško ljudsko šolo. Šola bo trirazredna in učni jezik bo slovenski. V vsakem razredu se bo poučevalo po osem ur na teden. Šolsko leto se bo pričelo s 1. oktobrom končalo pa z zadnjim junijem.

Adamčev spevoigro „Slava cesarju Francu Jožefu I.“ je priporočil deželni šolski svet za okrajne in lokalne učiteljske knjižnice. Prosimo, sežite po njej, ker tiskarski stroški do danes še niso pokriti. Cena spevoigri je 4 K; čisti dobiček je namenjen Učiteljskemu konviktu.

Okrajna učiteljska konferenca za ljubljanske slovenske šole bo dne 23. septembra.

Izredni občni zbor „Vdovskega učiteljskega društva“ bo dne 3. junija ob dveh popoldne v „Narodnem domu“. Volili se bodo trije pregledovalci računov.

Tridesetletni učiteljski jubilej bodo praznovali letos tle tovariši: Dimnik Jakob, nadučitelj v Ljubljani, Jančič Janko, c. kr. okrajni šolski nadzornik v Kranju, Kegelj Alojzij, učitelj v Ljubljani, Kleč Avgust, učitelj v Ljubljani, Muren Janko, nadučitelj v Drašćicah pri Metliki, Pintar Josip, nadučitelj na Grosupljem; Trošt Franc, nadučitelj na Igu, odlikovan z zlatim krišcem za zasluge; Vrežec Janko, nadučitelj v Ribnem pri Bledu; Žirovnik Josip, nadučitelj in posestnik v Gorjah. Kraj, čas in način praznovanja bo določil tov. Dimnik; kdor ima glede slavnosti kako željo, jo blagovoli naznaniti tov. Dimniku.

Rapetove in Slapšakove knjižnice se je prodalo vsake že blizu 1000; zadnji teden je vrnila štiri knjige vrhniške šole, kar pa ne dela časti prizadetim, ki na Vrhnikih ne morejo štirih tako ličnih knjižnic spraviti v denar. Le nekoliko več požrtvovalnosti in stanovske zavednosti!

Razdelitev državne podpore v znesku 600 K za vzdrževanje in skrbno gojitev šolskih vrtov se je izvršila sporazumno z deželnim šolskim svetom in kmetijsko družbo kranjsko in so dobili po 50 K kot osebno nagrado to-